

# 10. Nye religioner og religion i udlandet

*At behandle nye religioner og kinesisk religion i udlandet i samme kapitel kan forekomme ulogisk, men sagen er, at Folkerepublikken tager stærkt afstand fra nye religioner, og at de derfor ofte søger til udlandet og opretter deres hovedkvarterer der. Det gælder også for religioner fra Taiwan, som har været et udviklingssted for mange nye religioner, idet det militæriske styre under Chiang Kai-shek indtil 1975 også forbød nye religioner.*

## Nye religioner som begreb

Nye religioner opfattes ofte som noget mistænkeligt, som noget truende, som noget, der ikke er en "rigtig" religion i sammenligning med etablerede religioner. Men faktum er, at den religiøsitet, der findes i nye religioner, ikke er anderledes end den religiøsitet, man finder i gamle religioner. Ofte er der tale om en anden prioritering eller vægtning, men grundlæggende er deres tankegods det samme.

Nye religioner som begreb kan kun benyttes meget overordnet, da de indbyrdes er lige så forskellige som ældre og velkendte religioner. Og de etablerede religioner var jo selv "nye religioner" engang. Kristendommen var selv en ny religion med kendetegn, som i dag ses hos nogle nye religioner, fx forventningen om en snarlig dommedag. Og buddhismen var et opgør med den etablerede hinduisme, ligesom nogle af de religioner, der i dag kaldes "nye religioner", må ses som oprør mod de ældre.

Netop det, at de er "unge af alder", gør, at det er nødvendigt at begrænse sig til en tidsperiode. Når det drejer sig om kinesisk religion i nutiden, er det normalt at tale om nye religioner fra 1930'erne og fremefter, altså ikke Taiping-religionen eller Bokseropstandens religion.

## Nye religioner i 1930'erne

I de meget urolige 1930'ere opstod en række nye religioner, som religionshistorikere kalder "frelsesreligioner" (redemptive societies). De fleste havde rødder tilbage i tiden og søgte at forene de tre systemer, *san jiao*. De var ofte dommedagssekter og

benyttede sig af automatskrift (spirit writing), som man kender det fra spiritismen. Under sådanne seancer blev så forskellige personer som Laozi, Kong Fuzi, Buddha, Jesus, Muhammed, ja også Tolstoj og George Washington påkaldt. Fra den periode er *Yiguan Dao* udvalgt, da den har overlevet i Taiwan, men er forbudt i Kina. I dag har den erstattet automatskrift og channelling med meditation, og dens internationale hovedsæde er i Californien.

## Qigong-bevægelser

*Qi* er den vitale energi, som findes overalt, også i mennesker. Den dyrkes af mennesker gennem en praksis, som kaldes *qigong* (*qi*-øvelser), som kombinerer åndedrætsøvelser og gymnastik, teknikker, der har rod i daoismen. *Qigong* blev populariseret af både nationalister og kommunister som en kur mod forskellige problemer med helbredet, men bag det håndgribelige ydre ligger også en lære om at transformere det indre menneske.

I Kina opstod der i begyndelsen af 1990'erne en sand *qigong*-feber, og flere nye religioner anvendte *qigong* til også at kurere sygdomme som kræft og sklerose. Her kom de i voldsom konflikt med myndighederne, som tolkede øvelserne som kvaksalveri og udnyttelse af godtroende mennesker.

Den religion, der er udvalgt i denne fremstilling, er den *qigong*-religion, som har fået meget stor opmærksomhed i Vesten, *Falun Dafa* (*Falun Gong*). Den er forbudt i Kina, men tilladt i Taiwan og andre kinesiske samfund verden over, hvor den også appellerer til andre end etniske kinesere.

## Falun Dafa (Falun Gong)

I modsætning til 60'erne og 70'erne fik *qigong* i *Falun Dafa* (tidligere *Falun Gong*) en udformning, der også indeholdt dæmonologi, masseritualer og messianisme. Li Hongzhi, grundlæggeren af Falun Gong, afbildedes ofte i Mao-lignende positurer.

Falun Dafas historie er et eksempel på, hvordan religionerne ikke skal gebærde sig over for myndighederne. Ved højlydt at demonstrere mod registreringen, ved at hævde en eksplosiv vækst – i alt 100 millioner (!) tilhængere ifølge bevægelsen selv – og ved at have sit hovedkvarter i udlandet (Li Hongzhi bor i New York). Desuden, ifølge de etablerede religioner, har Falun Dafa stjålet andre religioners doktriner, skrifter og praksis og blandet det sammen til en letfordøjelig ret.

Når det kinesiske styre slår ned på Falun Dafa, sker det med baggrund i loven, som i Kina forbyder, at nogen udnytter andre menneskers godtroenhed til egen berigelse eller praktiserer helbredelser, som kan udlægges som kvaksalveri.

## Nye religioner og gamle religioners renæssance i Taiwan

Mens nye religioner er forbudt på fastlandet, er der i Taiwan siden slutningen af 1980'erne opstået en række nye religioner, og en religion som *Yiguan Dao* er som nævnt blevet gjort lovlig.

Ganske kort er Taiwans nyere historie den, at øen i 50 år (1895-1945) var en japansk koloni, i hvilken japanske nye religioner, etablerede buddhist-retninger og shinto vandt udbredelse.

Med nationalisthærens overførsel blev den negative holdning til religioner, som prægede den borgerlige republik på fastlandet, fortsat, og i det hele taget blev Taiwan underlagt et militærdiktatur. Der herskede krigsretstilstand indtil 1987, hvorefter der skete en betydelig forbedring af politisk og religiøs frihed.

Med den nye frihed opstod der nye religioner, heriblandt *Hsing Tian Kong*, som her præsenteres som en typisk moderne ny religion, der kombinerer de gamle religioner, videnskab og terapiformer.

Blandt retninger inden for buddhismen er der sket en sand opblomstring i Taiwan, ligesom daoismen og kongfuzianismen står stærkt på øen. Her er den præsenterede religion *Tzu Chi (Ciji)*, fordi den er repræsentativ for "socialt engageret buddhisme". Den er grundlagt af en nonne, Cheng Yen, og kvinder er som lægpersoner det bærende fundament i *Tzu Chi*.



Foguangshan  
Buddha Memorial  
Center,  
Taiwan.

## Religioner i udlandet

For at tale om kinesiske religioner i udlandet er det nødvendigt at give et kort rids af kinesisk emigrationshistorie – i USA, Europa og Danmark – da disse er meget knyttet til etniske kinesere. Men kinesiske religioner har i deres tankeindhold også haft indflydelse på andre dele af vestlig kultur, som dybdepsykologi (Jung), naturvidenskab (Capra), lægevidenskab (akupunktur) og populær litteratur, som det ses i de mange bøger, der begynder med "... og hans Dao", fx *Peter Plys og hans Dao* af Benjamin Hoff.

Interessen for kinesisk kampsport *tai-chi* og *kung-fu* er berørt i tekst 1, og også her er der en religiøs baggrund i buddhisme og daoisme.

Men først emigrationshistorien.

## USA

Den første større udvandring fra Kina skete i de år, hvor verden summede af "guldfeber". Kinesere i stort tal brød op fra deres hjemegn og tog til Californiens "gold rush" (1849), til Australien, Sydafrika og New Zealand i de følgende år med drømmen om at skabe sig en formue i udlandet, væk fra sult og nød i Kina, men også med udsigt til en elendig og meget usikker tilværelse.

Senere blev kinesere i store skarer benyttet som primitiv arbejdskraft ved anlæggelsen af de store jernbaner i USA, som kontraktarbejdere i plantager i tidligere kolonier, som sømænd – og især fyrbødere – på de nye dampskibe. De blev kaldt "kulier", og først i 1874 blev det forbudt at ansætte kinesere på kontrakter, hvor de først skulle afbetale den skibsbillet, som arbejdsgiveren havde lagt ud for dem. Senere igen blev den første diskriminerende lov vedtaget i 1882 i USA, som begrænsede indvandringen fra Kina – en lov, der først blev ophævet i 1943. Men da havde kinesere, der var kommet til Vesten, allerede stiftet små samfund i de større byer i såkaldte "Chinatowns", i San Francisco, i New York, Amsterdam og London.

Det antages at 2,3 millioner kinesere forlod Kina i årene 1849 til 1900 for at arbejde som kulier i plantager, som sømænd, jernbanearbejdere – og guldgravere.

### Migration, etnicitet og diaspora

Migration betyder bevægelse eller vandring, og (im)migrant-religion kan man kalde den religion, immigranter bærer med sig fra et sted til et andet.

Etnicitet er bevidstheden om at tilhøre en bestemt etnisk gruppe, der er distinkt forskellig fra andre grupper og folk. Etnisk religion kan man kalde det, når religionen er tæt knyttet til bevidstheden om at tilhøre ét land og ét folk.

Diaspora er det, at en gruppe mennesker er migreret til et andet sted, ofte med idealet om senere at vende tilbage til oprindelseslandet. Diaspora-religion kan man kalde den form for religion, der er knyttet til diaspora-kulturen.

Det var dog hverken for at grave guld eller bygge jernbaner i storbyerne, at disse ”Chinatowns” opstod, men efter guldfeberen og jernbanerne søgte kineserne ikke hjem: Hvad der skulle have været midlertidigt, blev permanent, diaspora-tilværelsen blev udskiftet med emigration og statsborgerskab. Men samtidig var der i de nye kinesiske småsamfund et ønske om at bevare de kulturelle rødder til Kina, og dette ønske om kinesisk etnicitet kunne imødekommes, hvis de stod sammen og med tætte familiebånd trådte uden for værtsnationen. Disse nøjsomme og arbejdsomme enklaver har stort set aldrig gjort oprør mod den eksisterende orden og er ofte blevet kaldt ”mønster-emigranter”.

I dag er asiater – og ikke mindst kinesere – de bedst integrerede i USA. Man kan spørge sig selv, hvornår bindestregen i Chinese-American skal slettes og til-lægsordet erstattes med American alene, for med nye generationer er det etniske lag blevet stedse mere tyndt.

## Europa

Med Englands kolonier Hongkong og Singapore som udgangspunkt kom der i mellemkrigstiden en talstærk indvandring i London og andre større byer i England. ”Chinatown” i Soho i London fx, men før havde kinesere bosat sig i East End, hvor betegnelsen Chinatown for første gang blev benyttet i 1902. Oftest ernærede man sig ved handel, og især inden for restaurationsbranchen opnåede kineserne succes.

Efter Anden Verdenskrig flygtede hundredtusindvis fra Kina til Hongkong,

Singapore, Taiwan og andre steder efter kommunisternes magtovertagelse i 1949. Mange kom til Europa, og hvis de kom fra Hongkong og Singapore, kunne de i Storbritannien blive britiske statsborgere – en mulighed, som dog blev ophævet i 1962. Også Holland og Frankrig oplevede en tilstrømning af kinesiske emigranter i denne tid på grund af krige i Vietnam og Malaysia.

Folkerepublikken Kina forbød emigration indtil midt i 1980'erne, men derefter nåede nye bølger af emigranter Europa – og Vesten i det hele taget.

I dag anslås det, at der bor mere end en million etniske kinesere i Europa.

## Danmark

I Danmark har der ikke været den samme indvandring procentvis som i lande som England og Holland. I dag bor der næsten 12.000 etniske kinesere, enten født i Folkerepublikken Kina, i Taiwan, Hongkong, Singapore eller i Danmark.

Historien om den kinesiske indvandring kan siges at begynde med "den kinesiske udstilling" i Tivoli i 1902. 34 kinesere blev "fremvist" i en til lejligheden opført kinesisk landsby, og efter udstillingen blev 16 i Danmark, hvor de fandt beskæftigelse som tjenere, kokke eller cirkusakrobater. (Tivoli havde tidligere haft

Falun Dafa har også praktiserende i Danmark. Her i meditation og traditionelle kinesiske klæder i forbindelse med Festugen i Aarhus.



tilsvarende eksotiske udstillinger med ”importerede” afrikanere fra Nubien i 1880 og fra Senegal i 1899 samt beduiner fra arabiske lande i 1897 og 1901. I dag ville sådanne ”udstillinger” virke meget upassende. Ideen kom fra Hamborg, hvor direktør Carl Hagenbeck ”udstillede” eksotiske folk i sin zoologiske have!).

Indtil 1949 menes der kun at være omkring 40 kinesere i landet, hovedsageligt ”strandede” sømænd, småhandlende, artister og nogle få studerende. I perioden fra 1949 til i dag er der kommet langt flere kinesere til landet, specielt til et arbejde inden for – først – restaurationer og grillbarer. Den største succes er firmaet Da-loon, grundlagt af kineseren Sai-chiu Van i 1954. I dag er markedet for kinesiske restauranter og grillbarer mættet, og der oprettes færre nye, end der lukkes. Men hvem har ikke spist på en kinesisk restaurant, nydt de mange tag-selv-retter, øst op af den sur-søde sovs og afsluttet med te og tilhørende ”fortune cookie”? – Og med denne ”fortune cookie” er vi på vej til at tale om religion, for er divination netop ikke en af ingredienserne i kinesisk religion?

Dog har de etniske kinesere ikke et eget tempel i Danmark, men en lægmandsbevægelse ved navn Buddha's Light International Association (BLIA) har ca. 100 medlemmer og holder til i det vietnamesiske tempel i Valby, Lieu Quan. BLIA er en lægmandsorganisation tilknyttet den taiwanske buddhistiske *Foguangshan*, hvis nærmeste templer findes i Sverige og Amsterdam. I denne bog er *Foguangshan* udvalgt som repræsentativ for kinesiske religioner i udlandet. Falun Dafa er også repræsenteret i Danmark med et ukendt antal udøvere, der mødes for at praktisere *qigong*. Man gør meget ud af at betone, at det ikke er religion.